

UUDENMAAN
YMPÄRISTÖKESKUS
NYLANDS
MILJÖCENTRAL

Helsinki
Helsingfors
30.1.2006

Dnro
Dnr
0199L0768-27

HER *menn. / TSA*

Khs dnro	<i>99-2670/523</i>
Stn dnr	-----
Saap./Anl.	01-02-2006
<i>43</i>	

Helsingin kaupunginhallitus

OG/TSA

Viite / Hänvisning

Asia / Ärende

LAPINLAHTI- LAPPVIKEN RY:N TEKEMÄ LAPINLAHDEN
SAIRAALAA YMPÄRÖIVÄN PUISTON SUOJELUESITYS;
LAUSUNTOPYYNTÖ

Uudenmaan ympäristökeskus pyytää Helsingin kaupungin ajan tasalla olevaa lausuntoa ym. suojeluesityksestä. Esittelijävaihdosten johdosta asian käsittely on viivästynyt ympäristökeskuksessa. Lausunto pyydetään antamaan 15.3.2006 mennessä. Uusi lausunto on myös pyydetty Museovirastolta.

Ylitarkastaja

16
XXXXXXXXXXXX

18
Heikki Kurki

LIITTEET

Suojeluesitys
Kaupunginhallituksen lausunto 10.1.2000
Museoviraston lausunto 10.12.1999

Pro Lapinlahti-Lappviken r.y.
Lapinlahdentie
00180 Helsinki

0 1. 09. 99
019920768-27

AL:

UUDENMAAN YMPÄRISTÖKESKUKSELLE

Pro Lapinlahti-Lappviken r.y. esittää kunnioittavasti, että Uudenmaan ympäristökeskus ryhtyisi ympäristöhallinnosta annetun lain (24.1.1995/55) 4 § nojalla toimenpiteisiin Helsingin kaupungin Töölön kylässä Töölönvesi-tilalla RN:o 5:2 sijaitsevaan Lapinlahden sairaalaan liittyvän puistoalueen suojelemiseksi rakennussuojelusta annetun lain (18.1.1985/60) 2 ja 3 § nojalla erityistä kulttuurihistoriallista arvoa omaavana suojeltuun rakennukseen liittyvänä puistona, jonka suojeleminen rakennuslain mukaisella asemakaavalla on katsottava riittämättömäksi.

Perusteluna suojeluesitykselle esitetään seuraavaa:

Uudenmaan lääninhallitus on 3.9.1993 antamallaan päätöksellä, jonka ympäristöministeriö on vahvistanut päätöksellään n:o 30/561/93/26.4.1994, määrännyt rakennussuojelulain nojalla suojeltavaksi Lapinlahden sairaalan päärakennuksen, Venetsia -nimisen rakennuksen sekä muut päätökseen liitettynä karttaan merkityt rakennukset. Päätöksessä on todettu, että rakennuksia ympäristöineen tulee hoitaa ja käyttää siten, että niiden kulttuurihistoriallinen arvo säilyy. Päätöksen perusteluissa on todettu, että myös rakennuksiin liittyvä puistoalue on rakennussuojelulain 2 §:ssä tarkoitettu kulttuurihistoriallisesti arvokas kohde, mutta katsoi, että puistoalueen suojelukysymykset voidaan ottaa huomioon valmisteilla olevassa asemakaavassa.

Asian käsittelyn yhteydessä antamassaan lausunnossa museovirasto katsoi, että myös puistoalue tulisi suojella rakennussuojelulain nojalla. Helsingin kaupunginhallitus ilmoitti asemakaavatyön pohjana olevan suunnitelman, jossa on esitetty sairaalan laajentamismahdollisuudet, palveluasuntojen rakentamismahdollisuudet sekä alueen läpi Ruoholahdesta pohjoiseen johtava virkistysyhteys. Asemakaavaehdotus voidaan kuitenkin laatia vasta sitten, kun Länsiväylän linjauksen sijainnista on päätetty.

Pro Lapinlahti-Lappviken r.y. on aiemmissa lausunnoissaan korostanut puistoalueen suojelua museoviraston näkemyksen mukaisesti, siten että sairaalatoiminnan kannalta välttämätön kehittämistoiminta sallitaan.

Lapinlahden sairaala-alueen rakennuksiin liittyvä puistoalue, joka on alun perin ollut pinta-alaltaan noin kaksi kertaa nykyisen suuruinen, on itsessäänkin erityinen kulttuurihistoriallinen suojelukohde. Sen rakentajana ja kehittäjänä toimi erityisesti LKT Anders Saelan, joka oli sairaalan ylilääkärinä 1868-1904. Hän oli myös kasvitie-

teilijä, joka luetteloi alueen kasviston ja istutti puutarhaan harvinaislaatuksia kasveja. Useimmat Saelanin mainitsemat lajit kasvavat puistossa edelleen. Osa kasvistosta on rauhoitettuja lajeja.

Kokonaisuudessaan puisto on sairaalan hoitomiljööseen erottamattomasti kuuluva osa, jonka kokoa ei ole enää mahdollista olennaisesti pienentää Lapinlahden kulttuurihistoriallisen kokonaisuuden siitä kärsimättä. Suojelupäätöksen edellyttämää kulttuurihistoriallisen arvon säilymistä ei voida taata ilman puistoalueen suojelua riittävän voimakkailta keinoilla.

Aiemman suojelupäätöksen antamisen jälkeen tilanne on sikäli muuttunut, että alueen käyttötarkoitus on yleiskaavassa edelleen epävarma ja sen käytöstä esitetään virkamiestasolla ja julkisuudessa spekulatioita Ruoholahden kehittämissuunnitelmien yhteydessä. Helsingin kaupunginhallituksen selvityksessä 20.11.1992 esitetyistä periaatteista ei nähtävästi ole pidetty kiinni. On kuitenkin katsottava, että tällaisten asemakaavallista suojelua koskeneiden kannanottojen merkitys on ollut ratkaiseva silloin, kun on päätetty asemakaavallisen suojelun riittävydestä puistoalueen osalta.

Sääntöjensä mukaisesti Lapinlahden sairaala-alueen suojelua edistävänä kulttuuriyhdistyksenä Pro Lapinlahti-Lappviken r.y. katsoo että aiemman suojelupäätöksen mukainen Lapinlahden alueen rakennussuojelu ei riitä takamaan alueen kulttuurihistoriallisen merkityksen ja erityisten ympäristöarvojen säilymistä, ellei myös rakennuksiin välittömästi liittyvää puistoaluetta suojella rakennussuojelusta annetun lain nojalla.

Helsingissä elokuun 31. päivänä 1999

Pro Lapinlahti-Lappviken r.y.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Markku Kaipainen
puheenjohtaja

Kaisa Määttä
sihteeri

puolesta:

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

vara sihteeri

10.1.2000

Uudenmaan ympäristökeskus
Asemapäällikönkatu 14
00520 HELSINKI

Uudenmaan ympäristökeskus Nylands miljöcentral	
Saap. Anl.	14-01-2000
0199L0768-27	

UUS dnro 0199L0768-27

LAPINLAHTI - LAPPVIKEN RY:N TEKEMÄ LAPINLAHDEN SAIRAA-
LAA YMPÄRÖIVÄN PUISTON SUOJELUESITYS

Khs 1999-2650

Helsingin yleiskaavassa (kaupunginvaltuusto 9.12.1992) Lapinlahden sairaala-alue on varattu hallinnon ja julkisten palvelujen alueeksi (P). Se on myös merkitty kulttuurihistoriallisesti arvokkaaksi alueeksi, jolla tapahtuvat muutokset tulee tehdä niin, ettei alueen kulttuurihistoriallisia, rakennustaiteellisia tai kaupunkikuvallisia ominaispiirteitä turmella.

Uudenmaan lääninhallituksen 3.9.1993 antamalla päätöksellä, jonka ympäristöministeriö on vahvistanut 26.4.1994, Lapinlahden sairaala-alueen vanhat rakennukset on suojeltu rakennussuojelulain 1 ja 2 §:n perusteella. Suojelupäätöksessä myös puistoalue todettiin kulttuurihistoriallisesti arvokkaaksi kohteeksi, mutta sen määrittäminen rakennussuojelulain nojalla suojeltavaksi ei pidetty tarkoituksenmukaisena, kun otetaan huomioon alueelle kaavassa mahdollisesti suunniteltava, rakennusten ja puistoalueen kulttuurihistoriallisen arvon kannalta sovelias rakentaminen. Päätöksen mukaan puistoalueen suojelukysymykset tulee ottaa huomioon valmisteltavassa asemakaavassa.

Kaupunginhallituksen 20.11.1992 lääninhallitukselle lähettämässä selvityksessä todettiin, että Helsingin yliopistollisen keskussairaalan hakemuksesta alueen asemakaavatyön pohjaksi oli kaupunkisuunnitteluviraston, Helsingin yliopistollisen keskussairaalan ja Museoviraston edustajien kanssa yhteistyössä laadittu luonnossuunnitelma. Tässä luonnossuunnitelmassa oli esitetty sairaalarakennuksen laajentamismahdollisuudet, palvelusuhdeasuntojen rakentamismahdollisuudet sekä alueen läpi Ruoholahdesta pohjoiseen johtava virkistysyhteys. Työn lähtökohdana oli sairaalarakennus, siihen liittyvä puisto ja niiden rakennustaiteellinen, kulttuurihistoriallinen ja maisemallinen arvo. Lisäksi todettiin, että asemakaavaan sisällytetään suojelumääräyksiä ja että asemakaavaehdotus voidaan laatia vasta sitten, kun alueen rakentamisen rajauksen kannalta tärkeästä Länsiväylän linjauksen sijainnista on päätetty. Sittenmin Helsingin yliopistollinen keskussairaala veti hakemuksensa pois, koska palvelusuhdeasunnot raken-

Osoite	Adress	Puhelin	Telefon	Telefax
Pohjoisesplanadi 11-13 00170 HELSINKI	Norra esplanaden 11-13 00170 HELSINGFORS	Vaihde (09) 1691	Växel (09) 1691	(09) 655783

10.1.2000

nettiin toisaalle Ruoholahteen. Sisällöllisesti edellä mainituista lähtökohdista on pidetty johdonmukaisesti kiinni alueen asemakaavoituksen valmistelutyössä. Länsiväylän sijainnin ratkeamisen myötä Lapinlahden eteläpuoleiselle, Lepakon alueelle on jo laadittu 21.5.1999 vahvistettu asemakaava nro 10590.

Lapinlahden alueella ei ole asemakaavaa. Alue on rakennuskiellossa asemakaavan laatimista varten 31.8.2000 saakka. Asemakaavaehdotus on tarkoitus laatia vuoden 2000 aikana. Tällöin voidaan ottaa kantaa rakennusten käyttötarkoitukseen, mahdollisen tulevan käytön tarvitsemaan lisärakentamiseen sekä puistoalueeseen. Tällä hetkellä Lapinlahden sairaalan tilojen tulevasta käytöstä ei ole tietoa. Rakennukset ovat sairaalakäytössä joka tapauksessa ainakin vuoden 2003 loppuun saakka.

Asemakaavoituksen pohjaksi on lokakuussa 1999 käynnistetty yhteistyö Museoviraston, kaupunkisuunnitteluviraston ja kiinteistöviraston edustajien kanssa. Alustavissa neuvotteluissa sovittiin, että laadittavaa asemakaavaa varten kiinteistövirasto inventoi Lapinlahden sairaalan rakennukset ja niiden kunnan ja että kaupunkisuunnitteluvirasto kartoittaa puistoalueen kasvillisuuden, sen kunnan ja puiston historian yhdessä rakennusviraston viherosaston kanssa kulttuurihistoriallisen arvottamisen pohjaksi. Asemakaavan suojelumääräysten sisältö on tarkoitus valmistella yhteistyössä Museoviraston kanssa.

Kaupunginhallituksen mielestä puistoalueen suojelukysymykset tulee punnita asemakaavatyön yhteydessä, koska Lapinlahden sairaalan rakennusten käyttötarkoitusta, sen mahdollista uuden käytön vaatimaa lisärakentamistarvetta sekä puistoalueen suojelua on tarkasteltava yhtenä kokonaisuutena.

Kaupunginvaltuusto on 8.12.1999 päättänyt oikeuttaa kiinteistölautakunnan ostamaan Helsingin yliopistolliselta keskussairaalta Lapinlahden sairaala-alueen rakennukset. Perustelujen mukaan Lapinlahden alueen uutta käyttöä harkittaessa tullaan rakennusten ja puistoalueen arvokas museaalinen kokonaisuus sen luonnetta muuttamatta säilyttämään. Riippumatta siitä, mitä toimintoja rakennuksiin sijoitetaan, tulisi puistoalue avata kaikille yleiseksi virkistysalueeksi.

Edellä olevaan viitaten puistoalue tulee suojella asemakaavalla.

Osoite	Adress	Puhelin	Telefon	Telefax
Pohjoisesplanadi 11-13 00170 HELSINKI	Norra esplanaden 11-13 00170 HELSINGFORS	Vaihde (09) 1691	Växel (09) 1691	(09) 655783

10.1.2000

Lisätietoja antaa va. apulaiskaupunginsihteeri Marja-Liisa Rautanen, puhelin 169 2282.

KAUPUNGINHALLITUS

A / / / /
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
Pekka Korpinen
apulaiskaupunginjohtaja

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
Marja-Liisa Rautanen
va. apulaiskaupunginsihteeri

LIITTEET

Lausuntoasiakirjat

Osoite	Adress	Puhelin	Telefon	Telefax
Pohjoisesplanadi 11-13 00170 HELSINKI	Norra esplanaden 11-13 00170 HELSINGFORS	Vaihde (09) 1691	Växel (09) 1691	(09) 655783

10.12.1999

062/600/1999

Uudenmaan ympäristökeskus
PL 36
99521 HELSINKI

Uudenmaan ympäristökeskus Nylands miljöövervak	
Saap Anl.	16-12-1999
0199L0768-27 TL	

DATE / REFERENS

Kirjeenne 15.10.1999 dnro 0199L 0768-27

ASA / ÄRENDE

Lausunto Lapinlahden sairaalaa ympäröivän puiston rakennussuojeluesityksestä

Museovirasto on käsitellyt Helsingin kaupungin 20.kaupunginosassa Töölönvesitilalla RN:o 5:2 sijaitsevan, Lapinlahden sairaalaan liittyvän puistoalueen rakennussuojeluesityksen ja toteaa, että Pro Lapinlahti-Lappviken ry:n esitys suojella kyseinen puisto rakennussuojelulain nojalla on perusteltu ja vastaa Museoviraston kantaa asiassa.

Helsingin kaupungin omistama Lapinlahden historiallinen puisto on olennainen osa valtakunnallisesti arvokasta sairaalaympäristöä. Sairaalan aluetta, luonnontilaista Lapinniemeä alettiin kaunistaa istutuksin heti sen toiminnan alkaessa 1841. Luonnonmaiseman, hoidetun puiston, hyötypuutarhan ja kukkatarhojen muodostama kokonaisuus on alusta alkaen koettu osaksi potilaiden hyvinvointia ja tervehtymistä. Puisto on tarjonnut mahdollisuudet sekä mielekkääseen työskentelyyn että lepoon kauniissa ympäristössä. Potilaat ovat voineet uida sairaalan rannoilla tai keilaila puistossa olleella keilaradalla. Puiston kukoistuskaudella siellä sijaitsi myös hieno muotupuutarha ja arboretum, jotka myös botanistina tunnettu professori, ylläääkäri Anders Saelan perusti 1860-luvulla.

Puiston alue on nykyisin noin puolet entisestä. Monipuolinen ja harvinainen kasvusto kukoistaa yhä, joskin alkaa kaivata määrätietoista hoitotoimia. Maastossa on myös purettujen rakennusten perustuksia ja katkelma Krimin sodan aikaista, niemen eteläosassa sijainneelle patterille johtavaa tykkietä.

Lapinlahden puisto liittyy saumattomasti maisemakokonaisuuteen, jonka muodostavat läheiset historialliset hautausmaa-alueet ja Hietaniemen ranta-alue. Lapinlahden sairaalan alue on yksi Helsingin tärkeistä historiallisista puistoista. Sen arvoa korostaa myös luonnontilainen ranta-alue, jotka ovat hävinneet Helsingin niemeltä jo lähes olemattomiin.

Museovirasto on aiemmin Lapinlahden sairaalarakennusten ja alueen suojelua koskevassa lausunnossaan esittänyt myös puiston suojelua rakennussuojelulain nojalla. Uudenmaan lääninhallituksen suojelupäätöksessä puiston suojeluesitys hylättiin keskeneräiseen kaavoitustilanteeseen vedoten. Ympäristöministeriö totesi 26.4.1994 suojelupäätöstä vahvistaessaan, että "rakennuksiin liittyvän puistoalueen suojelua koskevat näkökohdat on mahdollista ottaa huomioon laadittavana olevassa asemakaavassa rakennuslain nojalla annettavilla suojelumääräyksillä".

Asemakaavan laatiminen on vasta nyt tullut vireille. Rakennuksia koskevan suojelupäätöksen jälkeen Ruoholahden alue on olennaisesti muuttunut. Nokian uudisrakennus pysäköintialueineen ja kulkuteineen muodostaa rakentamisen äärimmäisen

mahdollisen rajan Lapinlahden ja hautausmaiden suuntaan; alueen maisema ja kulttuurihistorialliset arvot eivät kestä lisärakentamista. Kaupungin puistoaluetta koskevat ratkaisut on kuitenkin tekemättä. Äskettäinen koirapuiston aitaaminen hautausmaan sivulle kertoo piittaamattomuudesta ympäristön kulttuuriarvoista. Lapinlahden puiston alue on yhä tarkoituksenmukainen suojelukokonaisuus mutta supistunut niin paljon, että enempi kajoaminen puistoon on saatava loppumaan. Vuosikymmenen alussa esiintyneet sairaalan täydennysrakentamiskaavailut puistoon ovat poissa laskuista rakennusten omistussuhteiden muuttuessa..

Museovirasto on huolestuneena seurannut Lapinlahden sairaalan tulevaisuudesta käytyä keskustelua ja on kirjeellään 19.8.1999 vedonnut Helsingin Yliopistolliseen Keskussairaaliittoon sairaalatoiminnan jatkamiseksi Lapinlahdessa. Yhtäjaksoisesti lähes 160 vuotta jatkunut alkuperäistoiminta on taannut alueen ainutlaatuisuuden säilymisen ja se on ollut omiaan varjelemaan myös rakennusten säilymisen historiallisessa asussaan. Tavallista vähäisempää teknologiaa vaativa psykiatrinen hoito on ollut myös rakennustaiteellisia ja kulttuurihistoriallisia arvoja epäsuorasti suojaava tekijä. Museovirasto toivoo, että Lapinlahden kansallisesti ja kansainvälisesti poikkeuksellisen pitkä sairaalaperinne HYKS:in päätöksistä riippumatta voisi jatkua edelleen.

Museovirasto katsoo, että vain rakennussuojelulakiin perustuva suojelupäätös voi varmistaa Lapinlahden puiston kunnollisen säilymisen. Puisto liittyy kiinteästi valtakunnallisesti merkittävään, kulttuurihistoriallisesti ja rakennustaiteellisesti arvokkaaseen sairaalaan entyisiä ympäristöarvoja omaavana alueena, jonka suojelu voidaan toteuttaa rakennussuojelulain 2 §:n 2 mom:n perusteella. Museovirasto puoltaa siten suojeluesitystä.

Museovirasto esittää puistolle seuraavat suojelumääräykset.

1. Rakennuksia ympäröivää puistoaluetta tulee käyttää ja kehittää siten, että sen kulttuurihistoriallinen arvo säilyy.
2. Puistoa hoidettaessa on huolehdittava siitä, että alueen rakenne ja kasvillisuus säilyvät ja hoitotoimet vahvistavat alueen historiallista ominaisuutta.
3. Alueelle sallitaan vain suojeltujen rakennusten ja puiston suojelua ja käyttöä tukevaa vähäistä rakentamista. Toimenpiteisiin on saatava Museoviraston hyväksyntä.
4. Museovirastolla on oikeus antaa tarkempia määräyksiä suojelumääräysten soveltamisesta ja myöntää niihin vähäisiä poikkeuksia.

Pääjohtaja, valtionarkeologi

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Henrik Lilius

Osastonjohtaja

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Pekka Kärki

Tiedoksi

Helsingin Kaupunginhallitus
Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri
Helsingin Kaupunginmuseo
Pro Lapinlahti-Lappviken ry.

HR-PK/SRI

Pro Lapinlahti-Lappviken r.y.
Lapinlahdentie
00180 Helsinki
Helsinki, 6. 10. 1999

1 8. 10. 99

Liite suojeluhakemukseen koskien Lapinlahden sairaalan liittyvää puistoaluetta
Diaarionumero 019 9L0 768-27, Uudenmaan ympäristökeskus
Suojeluhakemuksen alueen raja

Suojelun alueen raja

Oheisessa kantakartassa on esitetty suojelualue. Suojeltavan alueen länsi- ja pohjoisrajana on rantaviiva.

Länsiväylän ranta

Sairaalan edustan saarien suojelu luonnontilassa on olennainen osa Lapinlahden puistonäkymää. Sulhasen, Morsiamen ja Iso-Pässin saaret rannan pohjukkoineen muodostavat maisemallisen suojelukokonaisuuden, jotka tulisi ottaa suojelupäätöksessä huomioon, mutta jotka tässä esityksessä on jätetty rajauksen ulkopuolelle. Päätöksen harkinnassa olisi syytä selvittää, mitä suunnitelmia Helsingin kaupungilla on länsiväylän pohjoispuolelle.

Liite suojeluhakemukseen Lapinlahden sairaalan liittävän puistoalueen suojelemiseksi
Diaari numero 019 9L0 768-27, Uudenmaan ympäristökeskus
Suojeluhakemuksen alueen raja
Helsingissä 6. 10. 1999 Pro Lapinlahdi-Lappviken r.y.

Töiden kpl/8
52

Lapinlahdi

Töiden kpl/8
52

LÄNSISATAMA 20
Töiden kpl/8

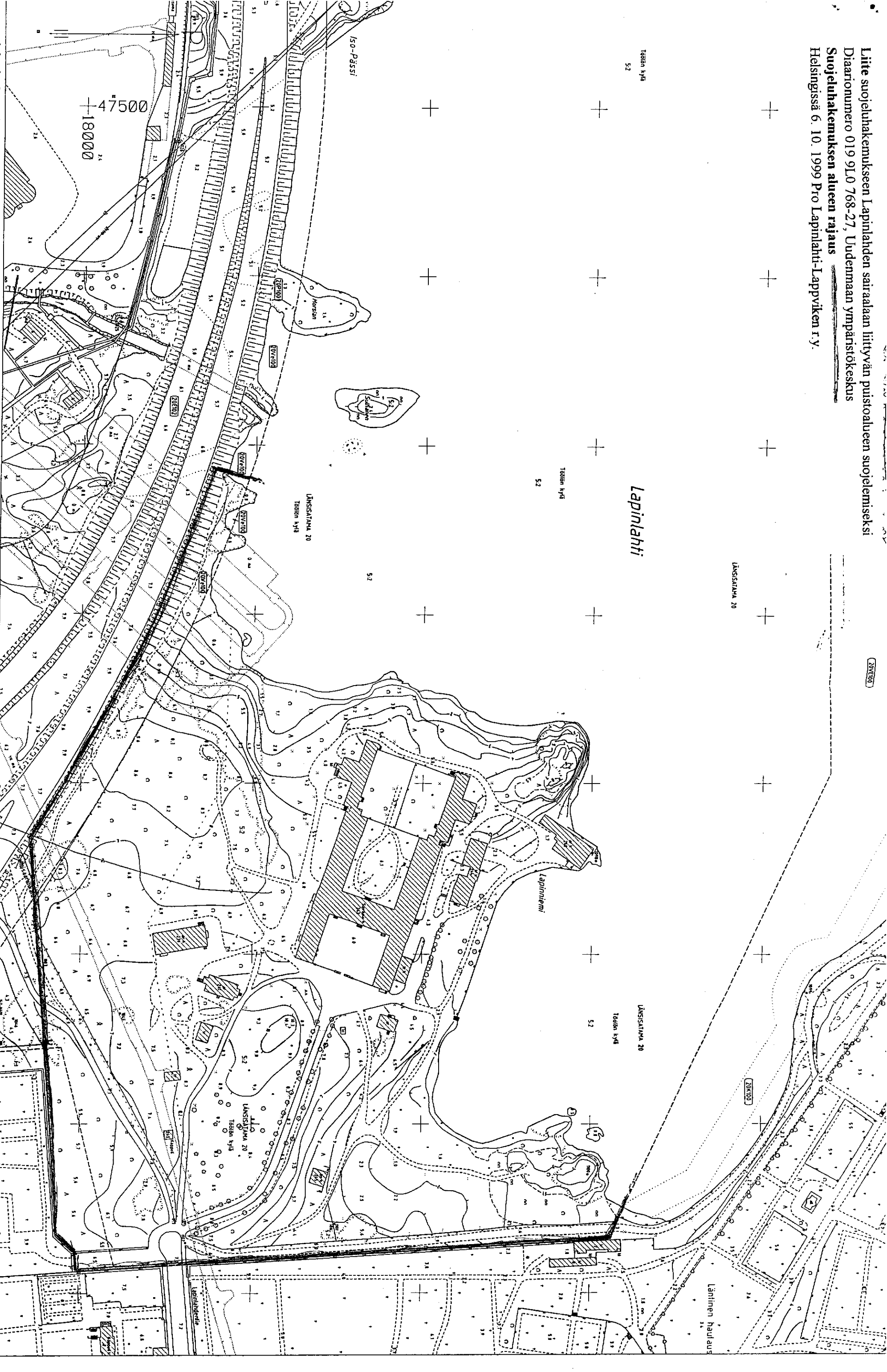
LÄNSISATAMA 20

Lapinlahti

LÄNSISATAMA 20
Töiden kpl/8

LÄNSISATAMA 20
Töiden kpl/8

Läntinen hautaus

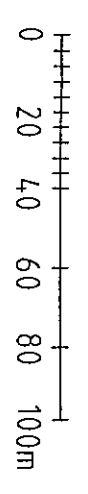

+47500
+18000

Helsingin kaupunki
Kaupunkimittausosasto

Kantakarttaote 1:2000
ASIAKASPALVELU

PVM 04-OCT-1999 KLO 11:16

Juho Salonen
kartturi